

Směrnice vedoucí katedry speciální pedagogiky č. 2/2024

Část I.

Obecná ustanovení

Čl. 1

(1) Tuto směrnici vydává vedoucí katedry speciální pedagogiky (dále též jen „vedoucí katedry“) na základě čl. 22 opatření děkana č. 7/2017 ve znění změn provedených opatřením děkana č. 8/2019, č. 11/2021 a změn provedených opatřením děkana č. 7/2024 o studiu v bakalářských a magisterských studijních programech (dále jen „opatření děkana“).

(2) Tato směrnice zejména konkretizuje pravidla obsažená v opatření děkana týkající se státní závěrečné zkoušky (dále jen „SZZ“) nebo její části garantované katedrou pro bakalářský a navazující studijní program **Speciální pedagogika**.

Část II.

Bakalářský studijní program Speciální pedagogika

Čl. 2

Oborově zaměřená část SZZ

(1) SZZ zahrnuje několik samostatně hodnocených zkoušek z jednotlivých předmětů SZZ (dále jen "zkouška z předmětu SZZ"). Zkouška z předmětu SZZ se může členit na dílčí součásti; ty jsou však hodnoceny souhrnně známkou za zkoušku z předmětu SZZ.

(2) Při zkoušce z předmětu SZZ student může prezentovat také výstupy ze svého portfolia, pokud se rozhodl jej při zkoušce doložit. Doporučený obsah portfolia je dostupný na webových stránkách katedry speciální pedagogiky.

(3) Katedra garantuje tyto zkoušky z předmětů SZZ:

Povinné předměty SZZ

KPES/7Q1 Psychologie a pedagogika

KPES/7Q2 Speciální pedagogika

Povinně volitelné předměty SZZ. Student si volí povinně jeden, případně nepovinně druhý předmět z volitelné části SZZ z následujících:

KPES/7Q3	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s mentálním postižením
KPES/7Q4	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s tělesným postižením
KPES/7Q5	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se zrakovým postižením
KPES/7Q6	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s SPU
KPES/7Q7	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s poruchami chování
KPES/7Q8	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s poruchami komunikačních schopností
KPES/7Q9	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se sluchovým postižením

Čl. 3

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q1 Psychologie a pedagogika

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7SOPG	Obecná pedagogika a teorie výchovy
KPES/7SUPS	Úvod do psychologie pro SPPG
KPES/7SKUR	Kurikulum pro předškolní a školní vzdělávání
KPES/7SVPY	Vývojová psychologie pro SPPG
KPES/7SIND	Inkluzivní pedagogika a didaktika
KPES/7SSZN	Sociokulturní znevýhodnění

(2) Zkouška má ústní formu. Student si ke zkoušce přinese seznam prostudované literatury. Čas určený na přípravu je přibližně 30 minut. Student odpovídá na dvě dílčí otázky, jednu z tematického okruhu psychologické části, druhou z tematického okruhu pedagogické části. Zkouška je rozpravou nad vylosovanými tématy. Komise v průběhu zkoušky pokládá studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí v obou tematických okruzích. U každé dílčí otázky je předpokládána základní orientace v tématu, schopnost vysvětlit ho a uvažovat nad ním z teoretického i z praktického hlediska. Celkový výkon studenta v této zkoušce je hodnocen jednou známkou. Na výsledné známce se rovnoměrně podílí výsledky obou dílčích částí zkoušky. Každá dílčí část je hodnocena známkou na pětibodové stupnici (výborně, výborně mínus, velmi dobře, velmi dobře mínus, dobře), jejich zaokrouhleným průměrem na celý stupeň (výborně, velmi dobře, dobře) vzniká výsledná známka. Znamka z dílčí části je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivým členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje.

(3) Hlasování řídí předseda komise pro SZZ, který po poradě s ostatními členy navrhuje hodnocení. Žádný přítomný člen komise se nesmí zdržet hlasování. Rozhodnutí o výsledku SZZ je přijato, jestliže se pro návrh vysloví nadpoloviční většina přítomných členů komise. Není-li rozhodnutí o výsledku SZZ přijato, hlasuje komise po poradě znovu, a to v tajném hlasování, v němž je každému členovi umožněno učinit svůj vlastní návrh, resp. hlasovat pro něj. Není-li návrh přijat nadpoloviční většinou hlasujících ani v tajném hlasování, hlasuje komise v tajném hlasování znovu, a to o dvou návrzích, které získaly nejvíce hlasů, resp. v případě rovnosti hlasů i o více takových návrzích. Pokud se nedosáhne konsensu, nebo při rovnosti hlasů, vyvolá předseda komise dohodovací diskusi a další hlasování, a to bude opakovat tak dlouho, dokud nedojde k rozhodnutí. Nezáská-li ani v takovém případě žádný z návrhů nadpoloviční většinu hlasů přítomných členů komise, určí výsledek SZZ z návrhů podle věty předchozí předseda komise pro SZZ, a to losem. Součástí zápisu o průběhu SZZ bude zápis všech proběhlých hlasování a jejich výsledků.

(4) Tematické okruhy zkoušky jsou:

Psychologická část:

- 1. Psychologie jako věda.** Definujte obor, vysvětlete jeho současné paradigmaty, uveďte rozdělení do dílčích disciplín a popište vztah psychologických disciplín ke speciální pedagogice. Vysvětlete základní psychologické pojmy: psychické kategorie, psychické jevy a psychické procesy, na praktických příkladech popište jejich vzájemnou vazbu.
- 2. Člověk jako bio-psycho-socio-spirituální jednota (bytosť).** Vysvětlete pojem determinace psychiky – vrozené a získané prvky duševního života, fenotyp a genotyp. Uveďte příklady různého podmínění vývoje psychických funkcí nebo poruch, vysvětlete pojem epigenetika.
- 3. Člověk a jeho osobnost.** Temperament a charakter – definujte, uveďte různé přístupy k osobnosti. Na praktických příkladech popište pojmy sebereflexe, sebepojetí, self-efficacy.
- 4. Poznávací procesy. Čítí a vnímání, pozornost, paměť.** Uveďte definice a zákonitosti těchto procesů. Popište nejčastější projevy deficitů a poruch těchto procesů.
- 5. Inteligence, myšlení a řeč.** Definice, zákonitosti a vzájemná provázanost těchto procesů s důrazem na dopady narušené komunikační schopnosti do procesu myšlení.

- 6. Motivační procesy a procesy učení.** Definujte procesy, popište motivační cyklus, uveďte motivační dispozice. Popište různé typy učení, jejich zákonitosti. Uveďte a porovnejte základní teorie a jejich představitele: A. Maslow, B. F. Skinner a další.
- 7. Dítě na cestě do světa.** Raný vývoj dítěte 0 – 3 roky. Charakteristika psychomotorického vývoje (lokomoce, úchop, jemná motorika, poznávání, emoce, identita), vývoj připoutání (J. Bowlby, typologie), rané sociální učení (C. Trevarthen, D. Stern, H. Papoušek) a vývoj řeči.
- 8. Dítě v mateřské škole.** Předškolní období: charakteristika kognitivního vývoje (J. Piaget), charakteristika psychosociálního vývoje (E. Erikson), morálního vývoje (L. Kohlberg), vývoj kresby, hry, jazyka. Popište praktické možnosti posuzování vývojové úrovně v tomto období.
- 9. Dítě na cestě do školy.** Definujte pojmy školní zralost a připravenost, popište výhody a limity odkladu školní docházky, pravidla jeho udělení a diagnostické nástroje využívané při posuzování školní zralosti a připravenosti, na praktickém příkladu uveďte vhodné postupy péče o děti s odkladem.
- 10. Dítě ve škole.** Charakterizujte vývojové období, zejména z hlediska kognitivního vývoje (J. Piaget), psychosociálního vývoje (E. Erikson) a morálního vývoje (L. Kohlberg). Popište průběh socializace, vrstevnické vztahy.
- 11. Dospívání.** Charakteristiky fyzického, kognitivního a morálního vývoje, emoce, identita a sebepojetí.
- 12. Charakteristika jednotlivých fází dospělosti v kontextu vývojových úkolů** (E. Erikson), partnerství, rodina, kognice, emoce a vztahy.
- 13. Stáří.** Charakteristika období v kontextu vývojových úkolů (E. Erikson), kognice, emoce a vztahy. Dlouhověkost. Vyrovnávání se s úbytkem sil. Smrt.
- 14. Ohrožení psychického vývoje:** Popište působení biologických faktorů (vrozené faktory) a psychosociálních faktorů, uveďte příklady jejich vzájemného ovlivnění. Definujte pojmy deprivace, subdeprivace a popište obecně i na praktických příkladech jejich dopad do vývoje osobnosti. Vysvětlete koncepty resilience a hardiness.
- 15. Člověk a překážky na cestě: Vysvětlete pojmy krize, trauma.** Uveďte možné reakce na zátěžové situace, setkání se smrtí. Definujte a pojmenujte copingové strategie, s přesahem

do problematiky lidí s postižením – popište dynamiku procesu vyrovnávání se s postižením. Na příkladech uveďte dopady vrozených a získaných postižení.

- 16. Člověk pohledem psychologie:** Vysvětlete v kontextu psychologie a speciální pedagogiky pojmy norma a normalita; uveďte znaky duševního zdraví. Popište, jak pracujeme s diagnózou, uveďte rizika nálepkování i rizika pozdního udělení diagnózy.
- 17. Člověk mezi lidmi I:** Popište a definujte proces socializace, vymezte primární a sekundární socializaci, popište socializační činitele. Uveďte definici a různá pojetí rodiny, vývoj konceptu rodiny a jeho současná podoba. Sourozenecké vztahy.
- 18. Člověk mezi lidmi II:** Komunikace a interakce. Definice, podoby, poruchy. Nástroje a využití efektivní komunikace.
- 19. Člověk mezi lidmi III: Sociální skupiny:** vymezte jednotlivé typy a jejich charakteristiky. Vysvětlete teorii sociálně-kognitivního učení (A. Bandura). Uveďte praktické příklady vnitřní dynamiky různých dětských skupin.
- 20. Člověk a nemoc:** Popište využití diagnostických a klasifikačních manuálů (MKN 10, MKN 11, DSM V, MKF). Vyjmenujte základní kategorie duševních poruch, uveďte příklady duševních poruch a problémů často doprovázejících některá postižení.

Pedagogická část:

- 1. Komunikace speciálního pedagoga a učitele.** Popište principy efektivní komunikace, promyslete vztah cíle, obsahu a metod/forem komunikace. Formy komunikace verbální, neverbální, písemná a její vybrané prvky jako prostředky pro vytváření důvěryhodného vztahu. Uveďte hlavní zásady aktivního naslouchání.

Ve vztahu k praxi: Uveďte, jaké principy komunikace jste uplatňovali na praxi a jakým úskalím v profesní komunikaci je třeba se vyvarovat.
- 2. Učitelská profese jako soubor profesních kompetencí.** Představte názory na učitelovy kompetence, které tvoří základ pro výkon jeho profese. Charakterizujte učitelovy „oborové“ znalosti ve vztahu k učivu školy a jeho přenosu žákům (transmisivní vs. konstruktivistický přístup). Vymezte soubor pedagogicko-psychologických kompetencí a osobnostních předpokladů, které jsou základem pro interprofesní komunikaci a spolupráci mezi učitelem a speciálním pedagogem.

Ve vztahu k praxi: Charakterizujte kompetenci, kterou jste si uvědomovali jako klíčovou ve výchovných situacích, které jste zažili jako žáci, studenti škol a kdy museli přítomní pedagogové uplatňovat svou profesionalitu.

- 3. Speciální pedagog – učitel a spolupráce s dalšími kolegy ve školním poradenském pracovišti.** Popište inkluzivní (společné) vzdělávání a související nároky na spolupráci speciálního pedagoga a učitele při práci s heterogenním třídním kolektivem. Uveďte a charakterizujte, jaké pozice a profese se nacházejí ve školním poradenském pracovišti a jaké jsou potenciální oblasti jejich spolupráce s vámi.

Ve vztahu k praxi: Popište svou zkušenost s výchovným poradcem nebo školním metodikem prevence, případně vyhledejte na webových stránkách libovolné školy informace o obsahu činností učitelů na těchto pozicích.

- 4. Spolupráce speciálního pedagoga, školy a rodiny.** Uveďte, jaké jsou možné formy spolupráce školy, školního speciálního pedagoga a třídního učitele s rodiči, jak komunikovat s rodiči problémy a edukační potřeby jejich dětí. Jaké zásady partnerské komunikace uplatňovat při jednání s rodiči, kteří mají různé pohledy na edukaci svých dětí.

Ve vztahu k praxi: Uveďte návrh optimálního způsobu spolupráce s rodiči v podmínkách školy.

- 5. Cíle a obsah vzdělávání v ČR.** Popište koncepce transformace obsahu vzdělávání v ČR od r. 1989, trendy v inovaci rámcových vzdělávacích programů (RVP) a otázky tvorby a aktualizace školních vzdělávacích programů (ŠVP). Porovnejte cíle a obsah vzdělávání v ČR tak, je aktuálně znáte, s cíli proměny kurikula ve Strategii 2030+.

Ve vztahu k praxi: Vyberte konkrétní oblast Strategie rozvoje vzdělávací politiky 2030 (<https://www.msmt.cz/vzdelavani/skolstvi-v-cr/strategie-2030>) a okomentujte ji ve vztahu k proměnám cílů a obsahu vzdělávání.

- 6. Aktuální pohledy na východu jedince v kontextu školní edukace.** Výchova a prostředí, biologické a sociální vlivy na utváření osobnosti, výchova a její tradiční (subjekt – objekt) a alternativní (subjekt – subjekt) pojetí, respektující přístup ve výchově a jeho promítání do komunikace s rodiči a dítětem.

Ve vztahu k praxi: Promyslete příklady výchovných principů, které uplatňují rodiče vychovávající autoritářským, liberálním a demokratickým přístupem a naznačte komunikační strategii s takovými rodiči jako klienty.

- 7. Vzdělávání v letech 1918–1938.** Charakterizujte reformní snahy v ČSR ve školství od roku 1918 až do roku 1938 z pohledu „Pokusných škol“ (Dětská farma na Libeňském ostrově, Pokusná pracovní škola v Holešovicích či Volná škola práce v Kladně, Jedličkův ústav a Baťova škola práce).

Ve vztahu k praxi: Vyberte znaky či inspirace, které jsou přenositelné i do dnešní doby, anebo se v dnešním školství využívají.

- 8. V. Příhoda, „Příhodovská reforma“, projektová a problémová metoda.** Charakterizujte Příhodův návrh „Jednotné vnitřně diferencované školy“, uveďte příklad projektové a problémové metody i se základními principy.

Ve vztahu k praxi: Zamyslete se nad tím a uveďte příklady, jak může být diferenciací využitelná ve výuce, a jaké další možnosti poskytuje pro pozitivní klima ve třídě projektová metoda?

- 9. Tradiční a klasické alternativní školství.** Charakterizujte a popište znaky klasických alternativní škol (M. Montessori, Waldorfská škola, Daltonský plán). Zaměřte se na problematiku interakce učitel-žák, otázku autority učitele, na využívání a preferování jednotlivých výukových metod a organizačních forem.

Ve vztahu k praxi: Vyberte znaky či inspirace, které byste si mohli přenést do své práce v kontextu inkluzivní školy

- 10. Tradiční a moderní alternativní školství.** Charakterizujete a popište znaky moderních alternativních škol (Scio škola, Začít spolu, Lesní školka, Zdravá mateřská škola). Zaměřte se na problematiku interakce učitel-žák, otázku autority učitele, na využívání a preferování jednotlivých výukových metod a organizačních forem.

Ve vztahu k praxi: Vyberte znaky či inspirace, které byste si mohli přenést do své výuky.

- 11. Humanismus, J. A. Komenský a jeho odkaz pro dnešní školství.** Popište principy slovně názorné koncepce a osobnost J. A. Komenského. Vyjmenujte a charakterizujete jeho nejznámější pedagogická díla.

Ve vztahu k praxi: Vyberte některé myšlenky z Informatoria školy mateřské nebo z Velké didaktiky, které lze použít i v dnešním školství.

- 12. Charakterizujte a popište významné pedagogické osobnosti a zamyslete se nad tím, jakou inspirací mohou být pro dnešní školství.** Zaměřte se na osobnosti: J. Locke, J. J. Rousseau, L. N. Tolstoj, J. F. Herbart.

Ve vztahu k praxi: Zamyslete se u J. Locka, J. J. Rousseaua, L. N. Tolstého, J. F. Herbarta, které jejich pedagogické myšlenky jsou využívány i dnes.

(5) Student si vylosuje jeden okruh z psychologické a jeden z pedagogické části.

Čl. 4

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q2 Speciální pedagogika

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7SUSP	Úvod do studia speciální pedagogiky
KPES/7SIND	Inkluzivní pedagogika a didaktika
KPES/7SLGZ	Základy logopedie
KPES/7SNAD	Problematika nadaných
KPES/7SSUZ	Základy surdopedie
KPES/7SDGI	Základy pedagogické a speciálně pedagogické diagnostiky
KPES/7SKOM	Speciální pedagog. znevýhodněného člověka s kombinovaným postižením
KPES/7SPXN	Pedagogická praxe průběžná náslechová
KPES/7SRXN	Reflexivní seminář k pedagogické praxi průběžné náslechové
KPES/7SPX1	Pedagogická praxe průběžná I
KPES/7SRX1	Reflexivní seminář k pedagogické praxi průběžné I
KPES/7SPX2	Pedagogická praxe průběžná II
KPES/7SRX2	Reflexivní seminář k pedagogické praxi průběžné II
KPES/7SPX3	Pedagogická praxe průběžná III
KPES/7SRX3	Reflexivní seminář k pedagogické praxi průběžné III
KPES/7SPXA	Pedagogická praxe průběžná – asistentská
KPES/7SRXA	Reflexivní seminář k pedagogické praxi průběžné – asistentské
KPES/7SPXS	Pedagogická praxe souvislá

(2) Zkouška je rozpravou nad vylosovanými tématy. Komise v průběhu zkoušky pokládá studentovi doplňující otázky. Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí z oboru speciální pedagogiky a schopnosti integrace a propojení znalostí z různých speciálně pedagogických disciplín uvedených výše. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Vymezení speciální pedagogiky (předmět, cíle, struktura), interdisciplinární a rezortní vztahy. Současné pojetí speciální pedagogiky v ČR, historický a paradigmatický vývoj oboru.

Definice, poslání, historie a cíle jednotlivých oborů speciální pedagogiky, základní charakteristika jejich cílových skupin.

2. Charakteristika postižení, terminologický vývoj. Klasifikace zdravotního postižení (klasifikace ICDH 1980, klasifikace ICF 2001, MKN-10, MKN-11 2022) z hlediska speciální pedagogiky.

3. Integrativní/inkluzivní pedagogika a didaktika, základní vymezení a vztahy k pedagogickým oborům. Dítě a jedinec s postižením, narušením a ohrožením v kontextu inkluzivní edukace. Cíle, možnosti, trendy a perspektivy inkluzivní edukace.

4. Komplexní péče o jedince se zdravotním postižením (resorty MŠMT, MZ, MPSV): oblasti působení, systém zařízení, nabízené služby.

5. Poradenství ve speciální pedagogice: definice poradenství, metody, pracoviště (ŠPZ a ŠPP), jejich náplň práce, personální obsazení, úloha v procesu péče o žáky a studenty s postižením.

6. Historický a současný přístup společnosti k jedincům se zdravotním postižením a jeho antropologická východiska. Společenská inkluze jedinců se zdravotním postižením (modely společenské inkluze), možnosti prevence sociálního vyloučení.

7. Koncepty integrace/inkluze, limity a možnosti školské inkluze a společného vzdělávání, legislativní rámec společného vzdělávání v ČR.

8. Základní speciálně pedagogické metody, ucelený systém rehabilitace, prostředky rehabilitace s akcentací prostředků pedagogických. Rehabilitace jako pedagogický jev.

9. Mezinárodní a národní politika v oblasti inkluze osob se zdravotním postižením. Lidská práva, historie, základní dokumenty, koncepce lidských práv. Mezinárodní dokumenty z oblasti lidských práv osob se zdravotním postižením.

10. Školská politika a vzdělávací systém ČR. Koncepční a strategické dokumenty ve vzdělávacím systému ČR, kurikulární dokumenty všech vzdělávacích úrovní. Legislativní rámec vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami ČR.

11. Předškolní vzdělávání v běžných MŠ a MŠ zřízených podle §16 odst. 9. šk. zákona (legislativní rámec, kurikulární dokumenty). Konkretizujte/specifikujte kurikulum všech vzdělávacích forem v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami dle typu zdravotního postižení.

12. Základní vzdělávání v běžných ZŠ a ZŠ zřízených podle §16 odst. 9. šk. zákona (legislativní rámec, kurikulární dokumenty). Konkretizujte/specifikujte kurikulum všech

vzdělávacích forem v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami dle typu zdravotního postižení.

13. Střední vzdělávání v běžných SŠ a školách zřízených 16 odst. 9. šk. zákona (legislativní rámec, kurikulární dokumenty). Konkretizujte/specifikujte kurikulum všech vzdělávacích forem v souladu se speciálními vzdělávacími potřebami dle typu zdravotního postižení.

14. Inkluzivní proces se zaměřením na oblast terciálního a dalšího vzdělávání (legislativní rámec).

15. Inkluzivní proces v oblasti zájmového a neformálního vzdělávání (legislativní rámec).

16. Inkluzivní proces v profesním životě. Zaměstnanost osob se zdravotním postižením, pracovní rehabilitace, rekvalifikace. Pracovní právo se zaměřením na pracovníky se zdravotním postižením.

17. Léčebná pedagogika, sociální terapie, terapeuticko-formativní postupy ve speciální pedagogice.

18. Speciálně pedagogická diagnostika, její vymezení, oblasti, metody a formy. Specifika speciálně pedagogické diagnostiky ve vztahu k jednotlivým typům zdravotního postižení. Systém školských poradenských zařízení v rezortu MŠMT.

19. Problematika rodiny s dítětem se zdravotním postižením – psychosociální souvislosti, výchovné postoje rodičů, institucionální podpora, legislativní souvislosti problematiky.

20. Etická pravidla a souvislosti v profesi speciálního pedagoga, vybrané profesní etické kodexy, legislativní souvislosti výkonu profese speciálního pedagoga.

21. Nestátní a neziskové organizace ve speciální pedagogice (význam, druhy poskytovaných služeb, financování); konkrétní příklady jednotlivých organizací dle druhu postižení – činnost organizace, poskytované služby).

22. Kompenzační pomůcky jako nástroj kompenzace limitů souvisejících se zdravotním postižením. Dělení ve vztahu k jednotlivým druhům postižení, systém hrazení, využití informačních a komunikačních technologií (současné trendy a vývoj).

23. Osobnost speciálního pedagoga. Speciální pedagog jako představitel pomáhající profese. Motivace k práci, mocenská rizika pomáhajících profesí. Riziko a prevence syndrom vyhoření v pomáhajících profesích.

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Čl. 5

Zkouška z povinně volitelných předmětů SZZ

Student si volí povinně jeden, případně nepovinně druhý předmět z volitelné části SZZ

KPES/7Q3	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s mentálním postižením
KPES/7Q4	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s tělesným postižením
KPES/7Q5	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se zrakovým postižením
KPES/7Q6	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s SPU
KPES/7Q7	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s poruchami chování
KPES/7Q8	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s poruchami komunikačních schopností
KPES/7Q9	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se sluchovým postižením

Čl. 6

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q3 Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s mentálním postižením

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7SPSZ	Základy psychopedie
KPES/7SPAS	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s autismem
KPES/7SZMP	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s mentálním postižením

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným okruhem. Komise klade studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech psychopedie v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. **Postižení intelektových funkcí – současné pojetí problematiky**, její pojetí v kontextu MKN 10, MKN 11 a DSM V. Pojem mentální retardace v kontextu postižení intelektových funkcí/mentálního postižení.
2. **Základní diagnostické postupy v oblasti mentálního postižení** – diagnostické nástroje, diagnostické domény.
3. **Etiologie** mentálního postižení, nejčastější příčiny a diagnózy.
4. **Downův syndrom**. Základní charakteristika a symptomy, etiologie. Vzdělávání dětí s DS.
5. **Výchova a vzdělávání dítěte s mentálním postižením v předškolním věku.**
6. **Výchova a vzdělávání dítěte s mentálním postižením v mladším školním věku.**
7. **Výchova a vzdělávání dítěte s mentálním postižením ve starším školním věku.**
8. **Střední vzdělávání a profesní příprava člověka s mentálním postižením.**
9. **Celoživotní vzdělávání člověka s mentálním postižením.** Význam, možnosti a způsoby trávení volného času.
10. **Zaměstnávání člověka s mentálním postižením.**
11. **Rodina s rodinným příslušníkem s mentálním postižením.** Péče o rodinu, služby.
12. **Legislativa** k problematice mentálního postižení.
13. **Neziskové organizace** a sociální služby pro osoby s mentálním postižením.
14. **Problémy provázející člověka s mentálním postižením v každodenním životě.** Možnost samostatného života, rodičovství.
15. **Poruchy autistického spektra.** Základní vymezení podle MKN 10 a MKN 11. Speciálně pedagogická klasifikace PAS.
16. **Nejčastější symptomy PAS.**
17. **Diagnostika PAS** – diagnostické nástroje, diagnostické domény.
18. **Výchova a vzdělávání dětí s PAS.** Systém, možné varianty vzdělávání.
19. **Základní přístupy ve vzdělávání dětí s PAS.** Nástroje rozvoje komunikace.
20. **Terapeutické přístupy k PAS.**

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Čl. 7

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q4 Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s tělesným postižením

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7STPZ	Základy somatopedie
KPES/7STEP	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s tělesným postižením

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným okruhem. Komise klade studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech somatopedie v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případně nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

- 1. Vývoj péče o osoby s postižením**, jejich postavení ve společnosti v dějinných souvislostech (od antiky po současnost).
- 2. Vývoj somatopedie v Čechách**, poslání a cíle oboru, interdisciplinární vztahy, postavení a role somatopeda v rámci multidisciplinárního týmu.
- 3. Profesní a osobnostní dispozice somatopeda**. Respektování holistického pojetí osobnosti člověka (dítěte, žáka, studenta s tělesným postižením), jako jeden ze základních předpokladů efektivní práce somatopeda.
- 4. Zdravotní postižení, jako kategorie a dimenze**. Vymezení pojmů impairment, disabilita a restringovaná participace z pohledu MKF, vztah k MKN, sociální důsledky.
- 5. Význam pohybových dovedností v životě člověka**. Vývoj hrubé a jemné motoriky, psychomotorický vývoj dítěte. Vývojové gradienty, posturální chování, úchopy dlaňové a prstové, vizuomotorická koordinace, vývoj grafomotoriky.
- 6. Dítě (osoba) s tělesným (motorickým) postižením**, vymezení problematiky, základní pojmy a vztahy (svalový tonus – spasticita, hypotonie, obrny, mimovolní pohyby atd.). Problematika tzv. kombinovaných (vícečetných) postižení.
- 7. Motorická postižení v důsledku organického poškození CNS** – důraz na DMO (stacionární encefalopatie), její formy a přidružená postižení. Důsledky pro výchovu a vzdělávání.

8. **Tumory, traumata, polytraumata** (apalický syndrom – vegetativní stav). Důsledky pro výchovu a vzdělávání.
9. **Neuromuskulární a svalová onemocnění, vrozená vývojová postižení**, např. dysmelie, mikrocefalie, makrocefalie, chondrodystrofie (achondroplazie). Důsledky pro výchovu a vzdělávání.
10. **Další somatická postižení, včetně postižení NS** (chronická onemocnění, ortopedická postižení, např. skoliózy). Důsledky pro výchovu a vzdělávání.
11. **Somatické, kognitivní, psychické, sociální a etické aspekty tělesného** (motorického) postižení.
12. **Speciálně pedagogická diagnostika v somatopedii, vývojový screening** (zejména A. Gesell, Bruininks-Oseretsky – BOT 2). Poradenské služby ve školách a školských poradenských zařízeních, podpůrná opatření, legislativní rámec.
13. **Proces vyrovnávání se rodiny s narozením** dítěte se závažným tělesným, resp. kombinovaným, postižením. Možné reakce rodiny, proces přijetí, resp. odmítnutí, dítěte s postižením rodinou. Míra informací poskytnutých rodině.
14. **Koordinovaná rehabilitace (podpora) v duchu uceleného systému rehabilitace (USR)** dětí (osob) s tělesným (motorickým) postižením a jeho prostředky.
15. **Léčebné prostředky USR**. Možnosti terapie dětí (osob) s tělesným (motorickým) postižením (zejména fyzioterapie – důraz na LTV a její jednotlivé koncepty, fyzikální terapie, ergoterapie, možnosti chirurgické a konzervativní léčby, technické a protetické pomůcky).
16. **Další specifické formy terapie** – arteterapie, muzikoterapie a dramaterapie. Animoterapie (zooterapie). Předpoklady a podmínky pro její efektivní realizaci (zejména s ohledem na hipoterapii a canisterapii). Možnosti alternativních přístupů (např. vývojová kineziologie, dynamická neuromuskulární stabilizace, synergetická rehab. terapie, senzorycká integrace aj.). Koncept bazální stimulace.
17. **Pedagogické prostředky USR**. Včasná intervence (raná podpora), výchova a vzdělávání dětí, žáků a studentů (osob) s tělesným (motorickým) postižením, zájmové a volnočasové aktivity, legislativní rámec.
18. **Možnosti a limity inkluzivního vzdělávání** dětí, žáků a studentů s tělesným (motorickým) postižením v hlavním vzdělávacím proudu, legislativní rámec.
19. **Vzdělávací programy** – rámcový vzdělávací program (RVP). Školní vzdělávací program (ŠVP) pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Tvorba individuálního vzdělávacího plánu (IVP) a jejich specifika v somatopedii.
20. **Sociální a pracovní prostředky USR**, sociální služby (sociální poradenství, sociální péče, sociální prevence). Možnosti pracovní integrace osob s tělesným (motorickým) postižením a jejich uplatnění na volném, resp. chráněném, pracovním trhu, legislativní rámec.
21. **Podpora soběstačnosti a nezávislosti osob s tělesným (motorickým) postižením**. Proces jejich úspěšné sociální a pracovní integrace (inkluze). Úloha nestátních neziskových organizací v rámci tohoto procesu, legislativní rámec.

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Čl. 8

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q5

Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se zrakovým postižením

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7SOFZ   Základy oftalmopedie

KPES/7SSZP   Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se zrakovým postižením

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným okruhem. Komise klade studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech oftalmopedie v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

- 1. Speciální pedagogika osob se zrakovým postižením.** Terminologie. Předmět a cíl oboru. Struktura oftalmopedie, osoba se zrakovým postižením. Historický vývoj péče o osoby se zrakovým postižením.
- 2. Možnosti kompenzace** limitů v oblasti zrakové percepce (nižší a vyšší kompenzační smysly), rozvoj, specifika význam.
- 3. Stavba zrakového ústrojí.** Zrakové funkce (složky celku zrakové percepce, zrakové dovednosti a techniky zrakové práce). Optický systém oka.
- 4. Vývoj zrakového vnímání.** Poruchy binokulárního vidění a jeho nápravy, dopady do předškolního vzdělávání.
- 5. Klasifikace a diagnostika jednotlivých kategorií** osob se zrakovým postižením podle různých kritérií (medicínské, funkční).
- 6. Etiologie zrakových vad.** Oftalmologické diagnózy dětského a dospělého věku a jejich projevy z hlediska speciálně pedagogických potřeb, dopady do vzdělávání a socializace.

7. **Doba vzniku zrakového postižení.** Vliv limitů v oblasti zrakové percepce na vývoj osobnosti dítěte (kognitivní vývoj, motorický vývoj, socializace). Psychosociální souvislosti získaného zrakového postižení.
8. **Edukace dětí se zrakovým postižením v předškolním vzdělávání** a jeho priority, možnosti podpory, legislativa.
9. **Edukace žáků se zrakovým postižením v základním vzdělávání** a jeho priority, možnosti podpory, legislativa.
10. **Profesní příprava studentů se zrakovým postižením na střední škole,** vzdělávání na vysokých školách, speciálně pedagogické poradenství.
11. **Problematika vzdělávání žáků s kombinovaným postižením,** z nichž jedno je postižení zraku.
12. **Speciálně pedagogické poradenství – raná intervence/raná péče o rodiny s dětmi se zrakovým postižením** (druhy služeb, specifika a organizace služeb).
13. **Speciálně pedagogické poradenství – školské poradenské služby,** speciálně pedagogická centra pro děti/žáky se zrakovým postižením.
14. **Sociální inkluze** jedince se zrakovým postižením, instituce v resortu MPSV, sociální rehabilitace I. a II. (SONS, občanská sdružení, obecně prospěšné společnosti, nadace).
15. **Integrace/inkluze ve vzdělávání.** Podpůrná opatření při výuce dětí, žáků a studentů s postižením zraku. Spolupráce rodiny, školy a školského poradenského zařízení.
16. **Individuální vzdělávací plán** a jeho funkce při vzdělávání dítěte, žáka, studenta s postižením zraku. Specifika a modifikace vzdělávacího obsahu základního vzdělávání zejména ve vzdělávacích oblastech „Člověk a zdraví“ a „Člověk a svět práce“, ale i v ostatních oblastech základního vzdělávání, směřování k rozvoji klíčových kompetencí.
17. **Úprava prostředí,** pracovní místo při vzdělávání jedince se zrakovým postižením.
18. **Didaktické a metodické zásady** při výuce žáků a studentů se zrakovým postižením. Předměty speciálněpedagogické péče pro žáky se zrakovým postižením (typy, význam, vzdělávací obsah atd.)
19. **Braillovo písmo (systém, význam),** metodika nácviku čtení a psaní Braillovým písmem (předškolní věk, mladší školní věk, dospělé osoby). Pomůcky pro čtení a psaní Braillova bodového písma (dvojí metoda čtení a psaní).
20. **Kompenzační pomůcky pro práci s informacemi –** optické, optoelektronické, taktilní, akustické pomůcky a další (dostupnost, význam, legislativa).

21. Kompenzační pomůcky pro prostorovou orientaci a samostatný pohyb. Dostupnost pomůcek, legislativa. Základní techniky a metodika prostorové orientace.

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Čl. 9

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q6

Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se specifickou poruchou učení (SPU)

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7SNAD	Problematika nadaných
KPES/7SPUZ	SPU – základy oboru

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným okruhem. Komise klade studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech parciálních poruch v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

- 1. Základní pojmy**, co je porucha, co je normální, přístup kategoriální vs. kontinuální, dysfunkce vs. afunkce, symptom vs. syndrom, etiopatogenetické modelování v kontextu neurovývojových poruch, zejména SPU.
- 2. Diagnostické markery**, jejich původ, účel, klasifikace, aplikace, diskuse týkající se markeru diskrepance.
- 3. Diagnostické metody**. Tradiční metody (rozhovor; posuzovací škály; pozorování a jeho protokol; dotazníky; testy; projektivní metody; sociometrické metody) versus pokročilé (přístrojové) metody (neurozobrazování, evokované potenciály, registrace očních mikropohybů). Úroveň měření. Reliabilita a validita metod.

- 4. Diagnostika SPU všeobecně.** Postup. Popis nynějších obtíží dítěte. Anamnestické šetření (anamnéza osobní, rodinná, školní). Vlastní vyšetření dítěte. Vyšetření inteligence. Vyšetření čtení, psaní a pravopisu (s ohledem na rychlost; počet chyb, jejich kvalitu a lokalizaci; porozumění). Vyšetření matematických schopností. Vyšetření pravo-levé orientace. Vyšetření řeči s ohledem na specifické projevy. Vyšetření koordinace oko-ruka. Vyšetření pozornosti. Vyšetření zrakového a sluchového vnímání s ohledem na analýzu a diferenciaci vjemů. Vyšetření self-konceptu. Další, doplňková vyšetření (neurologické, oftalmologické, foniatrické a logopedické).
- 5. Historie SPU,** jejich objevování a přístup k jedincům se SPU v minulosti a dnes, postavení SPU v mezinárodní klasifikaci nemocí (ICD, DSM).
- 6. Teorie SPU,** přístup kognitivní a teorie fonologická, teorie dvojího deficitu; přístup neurobiologický, lateralizace a funkční specializace mozkových hemisfér, teorie magnocelulární, teorie mozečková.
- 7. ADHD,** pojem, terminologie, historie, symptomatologie, ontogeneze, perspektiva, diagnostika a léčebné přístupy, komorbidita ADHD a SPU.
- 8. Poruchy jazykového spektra I, dyslexie** (dysortografie, dysgrafie), jejich obraz, etiologie, diagnostika, vč. diferenciální diagnostiky, prognóza, typologické přístupy, náprava a přístup k jedincům s těmito poruchami, zejména s ohledem na školní a profesní vývoj.
- 9. Poruchy jazykového spektra II,** dysfázie, obraz, etiologie, diagnostika, vč. diferenciální diagnostiky, prognóza, náprava a přístup k jedincům s touto poruchou, zejména s ohledem na školní a profesní vývoj.
- 10. Poruchy nejazykové I,** dyskalkulie, Gerstmannův syndrom, obraz, etiologie, diagnostika, vč. diferenciální diagnostiky, prognóza, náprava a přístup k jedincům s touto poruchou, zejména s ohledem na školní a profesní vývoj.
- 11. Poruchy nejazykové II,** Tourettův syndrom, obraz, etiologie, diagnostika, vč. diferenciální diagnostiky, prognóza, náprava a přístup k jedincům s touto poruchou, zejména s ohledem na školní a profesní vývoj.
- 12. Význam a možnosti prevence.** Její druhy všeobecně (prevence primární, sekundární a terciární) a možnosti včasné diagnostiky SPU. Metody prevence a problémy s tím spojené: diagnostický screening předškolní populace, včasná depistáž; dostatek pohybu a kinestetická stimulace; jazyková a verbální stimulace; stimulace manipulační a senzorio-motorická; stimulace fonologická; stimulace vizuálního vnímání, analýzy a diferenciaci.
- 13. Náprava SPU I.** Zásady. Atmosféra kolem dítěte se SPU a potřeba otevřené budoucnosti. Spolupráce školy, rodičů a odborného pracoviště. Přidělení diagnózy jako nálepka či pomoc? Problém specifické a nespecifické léčby. Specifická stimulace dle Bakker. Metoda barevných kostek. Návik fonemického sluchu. Čtení s okénkem. Metoda tachystoskopická. Stimulace mozečková. Monokulární okluze. Stimulace okulomotorická. EEG-biofeedback. Kinestetická stimulace.

14. Náprava SPU II. Organizace nápravné péče (PPP, SPC). Integrace dítěte se SPU do běžného školního prostředí (hnutí hlavního proudu v historii). Podpůrná opatření a individuální vzdělávací plán a jeho struktura; cíl vzdělávání, metody výuky, úprava obsahu vzdělávání, organizace výuky, ověřování vědomostí a hodnocení žáka, pomůcky a učební materiály. Legislativa. Úmluva o právech dítěte (tzv. nejvyšší zájem dítěte).

15. Vyšetření dítěte s podezřením na SPU. Cíl vyšetření; pracovní hypotéza; anamnestické šetření (osobní anamnéza, rodinná anamnéza, školní anamnéza). Začátek vyšetření (jeho účel, případná účast matky, redukce úzkosti u dítěte). Zvláštnosti při vyšetřování dětí a dospělých. Pracovní postup (řazení metod). Pozorování dítěte v průběhu vyšetření, protokol o pozorování. Rozhovor s rodiči (zákonnými zástupci) o výsledcích vyšetření, nápravě a dalším postupu. Katamnéza a zařazení dítěte do katamnézy.

16. Problematika dvojí výjimečnosti. Popište kontext souběhu nadání a specifických poruch učení. Pojmenujte diagnostická úskalí. Vymezte vhodné přístupy k dětem se dvojí výjimečností.

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Čl. 10

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q7

Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s poruchou chování

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7SETZ   Základy etopedie

KPES/7SZCH   Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s poruchami chování

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným okruhem. Komise klade studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech etopedie v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

- 1. Pojem chování**, vzorec chování, norma a normalita v etopedii, problémové chování a poruchy chování, práce s diagnózou.
- 2. Etopedie jako speciálně pedagogická disciplína** – vymezení oboru, současná pojetí, místo etopeda mezi dalšími odborníky pracujícími s dětmi a mládeží, interdisciplinární přesahy.
- 3. Klasifikace poruch chování** – medicínský model, sociální přístup, nekategoriální dimenzionální přístup k poruchám chování.
- 4. Diagnostika** v etopedii – metody, nástroje, postupy.
- 5. Prevence v etopedii** – stupně prevence, cílové skupiny, volba vhodných nástrojů a postupů.
- 6. Intervence a resocializace** – práce etopeda v různých prostředích, nástroje intervence. Funkční analýza chování.
- 7. Problematika ADHD** – vymezení podle aktuálně využívaných klasifikací, základní poznatky o etiologii, doporučené postupy diagnostiky a intervence, symptomy a jejich proměna s věkem dítěte.
- 8. Základní typy problémového chování** – lhaní, krádeže, záškoláctví – hledání příčiny, doporučení k řešení, individuální přístup.
- 9. Agresivita** – vývojový pohled na agresivní chování, typy agresivního chování.
- 10. Šikana** – komplexní psychosociální pohled na šikanu a možnosti jejího řešení, diagnostika, intervence a preventivní působení ve vztahu k šikaně.
- 11. Symptomatické poruchy chování** – poruchy chování jako součást symptomatologie handicapů a onemocnění (PAS, MR, sociokulturní znevýhodnění), autoagresivní chování, poruchy seberegulace, předcházení a možnosti řešení. Behaviorální analýza – popis, postupy, využití v etopedické praxi.
- 12. Nejčastější projevy problémového chování v raném a předškolním věku.** Popis a možnosti intervence.
- 13. Nejčastější projevy problémového chování v mladším a středním školním věku.** Popis a možnosti intervence.
- 14. Nejčastější projevy problémového chování ve starším školním věku, pubertě a adolescenci.** Popis a možnosti intervence.
- 15. PBIS a vícestupňový systém podpory.**
- 16. Práce s rodinou dítěte s PCH** – vedení (poradenského) rozhovoru, přiměřená a efektivní komunikace, využívání individuálních výchovných plánů.

17. Jedinec v systému **zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy.**

18. Systém **sociální právní ochrany dětí, systém náhradní rodinné péče.**

19. Jedinec jako **pachatel a oběť trestného činu:** kriminální a delikventní chování, jedinec v systému zařízení pro výkon trestu odnětí svobody. Práce s obětí trestného/násilného činu.

20. Rasismus, fundamentalismus, extremismus.

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Čl. 11

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q8

Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s poruchami komunikačních schopností

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7SLGZ	Základy logopedie
KPES/7SZCH	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka s narušenou komunikační schopností

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech logopedie v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. Logopedie – definice oboru, mezioborová spolupráce, principy a metody logopedické péče.

Praktická část: vokály – metodika vyvození, Hellwagův trojúhelník.

2. Narušená komunikační schopnost, kategorie NKS, jazykové roviny.

Praktická část: BPM – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku.

- 3. Vývoj řeči** – fylogeneze a ontogeneze řeči. Vývoj v jednotlivých etapách a jazykových rovinách. Fyziologie řeči, řečové orgány, artikulační okrsky.

Praktická část: VF – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku.

- 4. Základy logopedické diagnostiky** a klasifikace metod logopedické diagnostiky. Logopedické pomůcky.

Praktická část: DTN – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku.

- 5. Přípravná cvičení v logopedické prevenci**, význam sluchové a zrakové percepce.

Praktická část: ĎŤŇ J – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku.

- 6. Orientační logopedické vyšetření**, depistážní vyšetření.

Praktická část: CSZ – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku.

- 7. Prevence SPU z pohledu logopedie** – souvislosti logopedických diagnóz a poruch učení, resp. dalších neurovývojových poruch. Možnosti logopedické prevence.

Praktická část: ČŠŽ – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku.

- 8. Narušený vývoj řeči** – OVŘ a vývojová dysfázie, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení.

Praktická část: LRŘ – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku.

- 9. Získaná psychogenní nemluvnost** – mutismus, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení.

Praktická část: KG – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku.

- 10. Narušení zvuku řeči** – rhinolalie a palatolalie, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení.

Praktická část: H, Ch – metodika vyvození, charakteristika hlásky podle místa a způsobu tvoření, sluchového dojmu, znělosti a artikulačního okrsku, dechová a rytmická cvičení.

- 11. Narušená fluence řeči** – tumultus sermonis, balbuties, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení.

Praktická část: náměty her na rozvoj sluchové percepce.

- 12. Narušení článkování řeči** – dyslalie a dysartrie, terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení.

Praktická část: náměty her na rozvoj zrakové percepce.

- 13. Symptomatické poruchy řeči**, řeč dětí s mentální retardací, DMO, se zrakovým postižením, AAK.

Praktická část: náměty her na hrubou a jemnou motoriku, oromotoriku.

- 14. Poruchy hlasu** – terminologické vymezení, etiologie, klasifikace, symptomatologie, možnosti prevence, specifika komunikace a základní doporučení.

Praktická část: grafomotorika, rozvoj grafomotoriky – cvičení.

- 15. Systém inkluzivního vzdělávání** u žáků s narušenou komunikační schopností, organizace logopedické péče v ČR. Praktická cvičení: cvičení na propriocepci, prostorovou a časovou orientaci.

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Čl. 12

Zkouška z předmětu SZZ KPES/7Q9

Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se sluchovým postižením

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/7SSUZ	Základy surdopedie
KPES/7SSSP	Speciální pedagogika znevýhodněného člověka se sluchovým postižením

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným okruhem. Komise klade studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech surdopedie v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případně nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

1. **Charakteristika surdopedie.** Předmět a cíle oboru. Surdopedie a její zařazení v systému věd. Spolupracující obory. Zásady surdopedické péče.
2. **Historie péče, výchovy a vzdělávání osob se sluchovým postižením.** Počátky vývoje společnosti. Středověk. Španělská, anglická, francouzská, německá škola. Milánský kongres. Historie české surdopedie. Klíčové osobnosti v historii surdopedie. Současné trendy, klíčové osobnosti současné surdopedie.
3. **Člověk se sluchovým postižením.** Důsledky v komunikaci a praktickém životě, prožívání sluchového postižení, obecné zásady komunikace/jednání s osobami se sluchovým postižením. Výskyt sluchových vad v populaci.
4. **Sluch.** Anatomie sluchového ústrojí. Příčiny vzniku sluchového postižení.
5. **Klasifikace sluchových vad.** Podle místa postižení. Podle míry postižení. Podle doby vzniku. Etiologie sluchových vad. Endogenní. Exogenní.
6. **Surdopedická diagnostika.** Subjektivní vyšetřovací metody. Objektivní vyšetřovací metody. Orientační sluchová zkouška.
7. **Vývoj dítěte s postižením sluchu.** Vliv sluchového postižení na psychický vývoj a prožívání jedince. Rodina a dítě se sluchovým postižením.
8. **Včasná intervence.** Cíle, legislativa, metodika. Zásady a metody komplexní péče.
9. **Kompenzační pomůcky** pro osoby se sluchovým postižením. Individuální sluchová protetika. Kolektivní aparatury. ICT a kompenzační softwarové produkty.
10. **Komunikace osob se sluchovým postižením.** Auditivně-orální systémy. Odezírání. Vizually-motorické systémy. Znakový jazyk, jeho legislativní ukotvení.
11. **Dítě/žák se sluchovým postižením v mateřské a základní škole** hlavního vzdělávacího proudu. Podpůrná opatření. Specifika čtení žáků se sluchovým postižením.

- 12. Systém vzdělávací a poradenské péče.** Školská poradenská zařízení. Legislativní zakotvení integrace a společného vzdělávání. Legislativní zakotvení speciálního vzdělávání.
- 13. Pedagogická a osobní asistence.** Legislativní opora. Kvalifikační a osobnostní předpoklady asistenta pedagoga. Osobní asistence. Další sociální a asistenční služby.
- 14. Kultura Neslyšících.** Tlumočnické služby pro neslyšící a související legislativa. Neslyšící a média. Podpůrné organizace a sdružení osob se sluchovým postižením.
- 15. Dítě s hluchoslepotou a jeho rodina.** Komunikace osob s hluchoslepotou. Možnosti péče a vzdělávání osob s duálním sensorickým postižením.
- 16. Kochleární implantát.** Rehabilitace před a po operaci. SUKI.

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Část III.

Kvalifikační práce

Čl. 13

Obsahové a formální požadavky

- (1) Minimální a maximální rozsah bakalářské práce (vlastní text práce bez obsahu, seznamu literatury, příloh) je stanoven v zadání práce.
- (2) Základní požadavky na podobu práce stanovuje čl. 20 opatření děkana 7/2017 v aktuálním znění.
- (3) Pokyny k úpravě a vložení kvalifikační práce do STAGu jsou uveřejněny v Opatření rektora ke zveřejňování bakalářských, diplomových, disertačních, rigorózních a habilitačních prací (R 452, 2020). Potřebné informace naleznete také na stránkách KPES
- (4) Další obsahové a formální požadavky stanovuje metodický materiál katedry Pravidla a požadavky pro zpracování kvalifikačních prací na KPES PF JU.
- (5) Požadavky na úpravu citací a způsob uvedení bibliografických údajů stanovuje norma ČSN ISO 690, resp. APA.
- (6) Kritéria hodnocení bakalářské práce jsou uvedena v Příloze 1 této směrnice.

Čl. 14

Obhajoba bakalářské práce

(1) Obhajoba bakalářské práce trvá přibližně 20 minut. Průběh obhajoby:

- a. Student komisi stručně (např. za pomoci prezentačních programů) představí cíl práce, strukturu práce, výsledky a přínos práce).
- b. Komise se seznámí s posudky práce.
- c. Student reaguje na případné připomínky a otázky uvedené v posudku.
- d. Následuje diskuse k práci, členové SZZ komise mohou studentovi položit doplňující dotazy.

(2) Hodnocení práce zahrnuje hodnocení obsažené v posudcích i hodnocení obhajoby před komisí SZZ. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivým členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice.

Část IV.

Navazující magisterský program Speciální pedagogika

Čl. 15

Oborová část SZZ

(1) SZZ zahrnuje několik samostatně hodnocených zkoušek z jednotlivých předmětů SZZ (dále jen "zkouška z předmětu SZZ"). Zkouška z předmětu SZZ se může členit na dílčí součásti; ty jsou však hodnoceny souhrnně známkou za zkoušku z předmětu SZZ.

(2) Při zkoušce z předmětu SZZ student může prezentovat také výstupy ze svého portfolia, pokud se rozhodl jej při zkoušce doložit. Doporučený obsah portfolia je dostupný na webových stránkách Katedry speciální pedagogiky.

(3) Katedra garantuje tyto zkoušky z předmětu SZZ:

Povinné předměty SZZ

KPES/0Q3 Speciální pedagogika a psychologie
KPES/0Q4 Speciálně pedagogická diagnostika
KPES/0Q5 Poradenství a intervence ve speciální pedagogice

Čl. 16

Zkouška z předmětu SZZ KPES/0Q3 Speciální pedagogika a psychologie

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/0SPR Speciální pedagogika raného a předškolního věku
KPES/0SPS Speciální pedagogika školního věku
KPES/0SPD Speciální pedagogika dospělého a seniorského věku
KPES/0PSP Pedagogická a školní psychologie

(2) Zkouška má ústní formu. Student si ke zkoušce přinese seznam prostudované literatury. Čas určený na přípravu je přibližně 30 minut. Student odpovídá na dvě dílčí otázky, jednu z tematického okruhu speciálněpedagogické části, druhou z tematického okruhu psychologické části. Zkouška je rozpravou nad vylosovanými tématy. Komise v průběhu zkoušky pokládá studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí v obou tematických okruzích. U každé dílčí otázky je předpokládána základní orientace v tématu, schopnost vysvětlit ho a uvažovat nad ním z teoretického i z praktického hlediska. Celkový výkon studenta v této zkoušce je hodnocen jednou známkou. Na výsledné známce se rovnoměrně podílí výsledky obou dílčích částí zkoušky. Každá dílčí část je hodnocena známkou na pětibodové stupnici (výborně, výborně mínus, velmi dobře, velmi dobře mínus, dobře), jejich zaokrouhleným průměrem na celý stupeň (výborně, velmi dobře, dobře) vzniká výsledná známka. Zámka z dílčí části je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivým členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje.

(3) Hlasování řídí předseda komise pro SZZ, který po poradě s ostatními členy navrhuje hodnocení. Žádný přítomný člen komise se nesmí zdržet hlasování. Rozhodnutí o výsledku SZZ je přijato, jestliže se pro návrh vysloví nadpoloviční většina přítomných členů komise. Není-li rozhodnutí o výsledku SZZ přijato, hlasuje komise po poradě znovu, a to v tajném hlasování, v němž je každému členovi umožněno učinit svůj vlastní návrh, resp. hlasovat pro něj. Není-li návrh přijat nadpoloviční většinou hlasujících ani v tajném hlasování, hlasuje komise v tajném hlasování znovu, a to o dvou návrzích, které získaly nejvíce hlasů, resp. v případě rovnosti hlasů i o více takových návrzích. Pokud se nedosáhne konsensu, nebo při rovnosti hlasů, vyvolá předseda komise dohodovací diskusi a další hlasování, a to bude opakovat tak dlouho, dokud

nedojde k rozhodnutí. Nezíská-li ani v takovém případě žádný z návrhů nadpoloviční většinu hlasů přítomných členů komise, určí výsledek SZZ z návrhů podle věty předchozí předseda komise pro SZZ, a to losem. Součástí zápisu o průběhu SZZ bude zápis všech proběhlých hlasování a jejich výsledků.

(4) Tematické okruhy zkoušky jsou:

a. Speciálně pedagogická část

- 1. Raná péče jako sociální služba poskytovaná v rámci resortu MPSV, legislativní opora.** Význam a úkoly rané péče. Jednotlivé oblasti činností v rámci této sociální služby, její formy.
- 2. Vstup dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami, do systému škol a školských zařízení.** Základní legislativa, typy, význam a úloha školských poradenských zařízení, jejich standardní činnosti, personální vybavení a úkoly.
- 3. Druhy a typy škol pro děti, žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP).** Charakteristika dítěte se SVP, legislativní zakotvení, práva a možnosti při uplatňování podpůrných opatření u dětí se SVP.
- 4. Možnosti, podmínky a formy inkluzivního předškolního vzdělávání dětí se SVP (speciálními vzdělávacími potřebami) v rámci hlavního vzdělávacího proudu ve spádových (kmenových) školách a ve školách samostatně zřízených pro děti se SVP (, podle §16, odst. 9 školského zákona.** Dětské skupiny a další formy institucionální péče o děti batolecího a předškolního věku. Specifika Školního vzdělávacího programu pro speciální předškolní vzdělávání (ŠVP-PV) a povinné speciální předškolní vzdělávání. Předměty speciálně pedagogické péče (se zaměřením na jednotlivé oblasti speciální pedagogiky), možnosti speciálně pedagogické intervence.
- 5. Možnosti, podmínky a formy inkluzivního školního vzdělávání dětí se SVP v rámci hlavního vzdělávacího proudu ve spádových (kmenových) školách a ve školách samostatně zřízených pro děti se SVP (podle §16, odst. 9 školského zákona).** Specifika Školního vzdělávacího programu pro speciální vzdělávání. Předměty speciálně pedagogické péče (se zaměřením na jednotlivé oblasti speciální pedagogiky), možnosti speciálně pedagogické intervence.
- 6. Začátek školní docházky – odklad školní docházky, přípravné ročníky, dopad předčasného vstupu do školní docházky na školní výkonnost dítěte, stimulační programy pro přípravu na školní docházku.**
- 7. Podpůrná opatření – předměty speciálně pedagogické péče, pedagogická a speciálně pedagogická intervence, asistent pedagoga a jeho spolupráce se školním speciálním pedagogem, poradenská podpora.**
- 8. Individuální vzdělávací plán – struktura, význam jednotlivých částí, parametry kvalitně sestaveného plánu, podmínky jeho využití.**
- 9. Postavení, úloha a kompetence speciálního pedagoga v rámci multidisciplinárního týmu.** Osobnostní a odborné dispozice pro vzájemnou spolupráci v rámci víceoborového týmu.
- 10. Školní speciální pedagog – legislativní vymezení, náplň práce, pozice v pracovním týmu školy. Školní poradenské pracoviště.**
- 11. Domácí vzdělávání a alternativní školství v kontextu žáků se SVP.**

- 12. Pracovní uplatnění**, možnosti podporovaného zaměstnání, podpora zaměstnanosti lidí s postižením
- 13. Partnerství a rodičovství lidí s postižením.**

b. Psychologická část

- 1. Ontogenetická specifika prenatálního období** (početí až porod), novorozeneckého a kojeneckého období a batolecího a předškolního věku. Psychosociální a etické konsekvence se zaměřením na speciální pedagogiku.
- 2. Ontogenetická specifika školního věku.** Psychosociální konsekvence se zaměřením na speciální pedagogiku.
- 3. Charakteristika a specifika rodin pečujících o děti s postižením**, resp. se speciálními potřebami. Současná rodina, úloha rodičů, funkce rodiny, vztahy a role uvnitř rodiny, postavení a úloha sourozenců a prarodičů v rámci těchto rodin. Možnosti podpory rodin pečujících o děti se SVP.
- 4. Proces vyrovnávání se rodiny s narozením dítěte s postižením (ZP)**, resp. se speciálními vzdělávacími potřebami (SVP) a přijetí dítěte se závažným zdravotním postižením rodinou (coping). Psychosociální a etické aspekty. Kompetence a míra poskytnutých informací rodičům (zákonným zástupcům) dětí se závažným ZP.
- 5. Dospívání dítěte se speciálními potřebami.** Možné výchovné obtíže, volba vzdělávací dráhy, profesní volba.
- 6. Proces učení v kontextu speciálních potřeb** – determinanty učebního výkonu - (kognitivní, emoční, motivační), dopady postižení do kognitivního zpracování, možnosti kompenzace, rozvíjení metakognice a autoregulovaného učení.
- 7. Přístup učitele k žákovi** – komunikace, očekávání, hodnocení. Vliv učitele na školní výkon – co jej zprostředkuje, kde se může projevit – uveďte příklady ve vztahu k žákům se SVP (např. na příkladu kauzálních atribucí či typizování žáků).
- 8. Motivace a vůle ve škole, specifika u žáků se SVP**, naučená bezmocnost a naučený optimismus
- 9. Školní úspěšnost a škola jako zátěž** – protektivní a rizikové faktory školního úspěchu a selhávání – na straně žáka, rodiny a školy. Možnosti prevence.
- 10. Sociálně psychologické aspekty školní třídy**, klima třídy, práce se třídou se žákem se SVP. Příprava třídy na příchod žáka se závažnějšími SVP.
- 11. Děti s letální diagnózou.** Komunikace s dítětem a rodinou. Možnosti podpory, hospicová péče.

(5) Student si vylosuje jeden okruh ze speciálně pedagogické části a jeden okruh z psychologické části.

Čl. 17

Zkouška z předmětu SZZ KPES/0Q4 Speciálněpedagogická diagnostika

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/OSD1 Speciálněpedagogická diagnostika I
KPES/OSD2 Speciálněpedagogická diagnostika II

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným okruhem. Komise klade studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých oblastech v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Zámka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

- 1. Vymezte předmět speciálně pedagogické diagnostiky.** Pojmenujte profesní kompetence speciálního pedagoga nutné pro realizaci diagnostického procesu, dejte do kontextu se standardy testování a etickými zásadami realizace diagnostického vyšetření.
- 2. Popište možnosti a varianty spolupráce školských pracovišť s dalšími pracovišti** ve školství, zdravotnictví či v oblasti sociální péče v různých fázích diagnostického procesu. Vnější zdroje diagnostiky – zdravotní dokumentace, zprávy dalších institucí, zprávy ze školy, rozbor školních dokumentů a výkonů.
- 3. Vymezte varianty diagnostických vyšetření podle typů poradenských zařízení a podle účelu vyšetření.** Pojmenujte základní zásady a postupy při vyšetření. Popište možnosti diagnostického procesu jako základu navazujících intervencí a terapie (psychologické, speciálně pedagogické). Možnosti spolupráce s dalšími pomáhajícími profesemi.
- 4. Pojmenujete základní okolnosti vyšetření,** popište proces formulování zakázky. Definiujte náležitosti informovaného souhlasu zákonných zástupců. Popište průběh vyšetření, proces volby vlastního diagnostického postupu.
- 5. Popište práci se základními diagnostickými zdroji** a uveďte základní postupy a jejich použití: anamnéza, pozorování, rozhovor, testování: psychologické testy a zkoušky, speciálně pedagogické testy a zkoušky (uveďte orientační přehled pro jednotlivé oblasti percepce), didaktické testy a zkoušky.
- 6. Popište, jak probíhá závěrečná fáze diagnostického procesu:** vyhodnocení, analýza záznamů, interpretace, sdělení rodičům, formulace závěru, zpráva. Vymezte náležitosti kvalitní diagnostické zprávy.
- 7. Uveďte speciálně pedagogické vyšetření do kontextu týmové diagnostiky – spolupráce v rámci poradenského zařízení.** Pojmenujte rizika a úskalí diagnostiky. Vymezte diagnostické procesy a jejich specifika a úskalí z hlediska jejich účelu a základního zaměření: diferenciální diagnostika, statická vs. dynamická diagnostika.

- 8. Speciálně pedagogická diagnostika v předškolním věku:** vymezte diagnostické možnosti ve vztahu k vývojovým odchylkám a poruchám v předškolním věku. Popište proces posuzování školní zralosti a připravenosti. Pojmenujte další diagnostické zakázky typické pro předškolní období.
- 9. Diagnostika v oblasti specifických poruch učení:** popište základní využívané nástroje a diagnostické postupy. Dejte do souvislosti s konceptem dílčích funkcí a diagnostikování jejich úrovně.
- 10. Diagnostika postižení intelektu:** jaké jsou typy zakázek v rámci speciálně pedagogického vyšetření, zejména ve vztahu ke stupni postižení a věku klientů. uveďte vhodné nástroje pro diagnostiku a základní diagnostické otázky.
- 11. Jedinci s poruchou autistického spektra:** jaké jsou typy zakázek v rámci speciálně pedagogického vyšetření. Pojmenujte dostupné diagnostické nástroje. Popište práci s Edukačně hodnotícím profilem.
- 12. Diagnostika narušené komunikační schopnosti:** vymezte základní typy zakázek vzhledem k věku a typům vad řeči. Uveďte možnosti hodnocení v jednotlivých jazykových rovinách. Pojmenujte základní nástroje logopedického vyšetření, vyšetření vývoje řeči, slovníkové zkoušky a další standardní součásti vyšetření narušené komunikační schopnosti. Popište využití jednotlivých testových metod.
- 13. Diagnostika postižení sluchu:** vymezte základní typy zakázek vzhledem k typu a stupni sluchového postižení. Popište diagnostické nástroje v oblasti sluchového postižení: nástroje bez nutnosti modifikovat zadávání (neverbální), dílčí modifikace v zadávání (např. vývojové škály, testy schopností, testy osobnosti), speciální diagnostické nástroje vytvoření pro sluchově postižené.
- 14. Diagnostika postižení hybnosti:** vymezte základní typy zakázek vzhledem k typu a stupni postižení. Pojmenujte jednotlivé oblasti motoriky, které vyšetřujeme. Pojmenujte faktory psychomotorického vývoje – směry, podmínky a jednotlivé stránky (aspekty) psychomotorického vývoje, jejich sledování a hodnocení. Uveďte základní diagnostické nástroje a možnosti jejich využití.
- 15. Diagnostika postižení zraku:** vymezte základní typy zakázek vzhledem k typu a stupni postižení. Popište dostupné úprava stávajících diagnostických nástrojů a speciální diagnostické nástroje pro zrakově postižené.

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Čl. 18

Zkouška z předmětu SZZ KPES/0Q5 Poradenství a intervence ve speciální pedagogice

(1) Do zkoušky ústí tyto povinné předměty:

KPES/0PI1	Poradenství a intervence ve speciální pedagogice I
KPES/0PI2	Poradenství a intervence ve speciální pedagogice II

(2) Zkouška má ústní formu. Čas určený na přípravu je přibližně 20 minut. Zkouška je rozpravou nad vylosovaným okruhem. Komise klade studentovi doplňující otázky. O výsledku zkoušky rozhoduje komise na základě posouzení úrovně znalostí dané problematiky, schopnosti uvažovat o jednotlivých tématech v kontextu oboru a schopnosti znalosti prakticky aplikovat. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice (viz výše).

(3) Tematické okruhy zkoušky jsou:

- 1. Definujte pojmy intervence a poradenství.** Vymezte poradenský vztah. Definujte na obecně rovině základní účel a zaměření poradenského procesu. Ilustrujte na příkladech ze speciálně pedagogické praxe.
- 2. Vyjmenujte základní aktéry poradenského vztahu.** Popište jejich vzájemné vztahy a jejich vnitřní dynamiku. Uveďte, jakým způsobem s ní poradce pracuje a jak ji může měnit.
- 3. Komunikace v poradenském vztahu:** vymezte pojmy verbální a neverbální komunikace, strukturovaná komunikace. Přizpůsobení komunikačních prostředků situaci klienta (uveďte příklady z různých oblastí speciálně pedagogické praxe). Pojmenujte principy aktivního naslouchání.
- 4. Úvodní fáze poradenského procesu:** popište jednotlivé fáze procesu, od úvodního vzájemného poznávání klienta poradcem a poradce klientem; mapování zdrojů klienta, formulace cíle intervenčního procesu.
- 5. Průběh poradenské práce:** popište možnosti, jak stanovit individuální délku poradenského procesu; závěr a vyhodnocení účinnosti poradenské intervence s případnými kontrolami.
- 6. Popište proces formulace Doporučení podpůrných opatření** na základě diagnostické zprávy. Uveďte kritéria kvalitně zpracovaného doporučení.
- 7. Včasná intervence (podpora) realizovaná v rámci resortu MŠMT,** legislativní opora. Význam a úkoly včasné intervence. Vybavení, role a kompetence ŠPZ pro tuto oblast odborné činnosti (důraz na poradenskou, výchovnou, vzdělávací a aktivizační činnost).
- 8. Koordinovaná podpora v duchu uceleného systému rehabilitace (USR).** Struktura a vzájemná kooperace v rámci multidisciplinárního týmu. Kruhová podpora, respektování principů humanistické psychologie a holistického pojetí osobnosti člověka. Léčebné, sociální a pedagogické prostředky koordinované podpory. Rehabilitace jako pedagogický jev a proces významně ovlivňující vývoj dítěte se speciálními vzdělávacími potřebami.
- 9. Uveďte intervenční a stimulační programy vhodné pro využití v předškolním věku** a z různých oblastí podpory.
- 10. Uveďte intervenční programy a stimulační programy vhodné pro využití ve školním věku.**
- 11. Popište různé formy poradenské práce:** Individuální a skupinová intervence. Pravidla práce se skupinou, intervence do malé sociální skupiny. Práce s rodinou jako součást poradenského procesu.

12. **Význam prevence v poradenské praxi.** Popište jednotlivé typy a zaměření preventivních aktivit realizovaných v poradenské praxi.
13. **Etický kodex poradenského pracovníka:** uveďte základní etické limity poradenské práce. Jaké jsou možnosti rozvíjení odborných kompetencí poradenských pracovníků? Využití supervize.
14. **Uveďte možnosti hodnocení kvality** a průběhu poradenského procesu. Nástroje škálování a další možnosti hodnocení průběhu ze strany klienta.
15. **Spolupráce poradenského pracovníka se školou, rodinou a jinými institucemi (OSPOD, policie, mediační a probační služba, neziskové organizace).**
16. **Poradenství a intervence u jedinců s postižením zraku:** Podoba speciálně pedagogické intervence. Podpora v oblasti rozvoje specifických kompetencí dětí/žáků/studentů se ZP. Podpůrná opatření (stupně a typy PO) v kontextu stupně závažnosti postižení.
17. **Poradenství a intervence u jedinců s poruchami chování.** Specifika etopedického procesu. Možnosti intervence u jedinců s extrémními poruchami chování. Práce s žákem s poruchami chování v třídním kolektivu.
18. **Poradenství a intervence u jedinců s postižením hybnosti.** Podoba speciálně pedagogické intervence. Podpora v oblasti rozvoje specifických kompetencí dětí/žáků/studentů se ZP. Podpůrná opatření (stupně a typy PO) v kontextu stupně závažnosti postižení.
19. **Poradenství a intervence u jedinců s postižením intelektu.** Podoba speciálně pedagogické intervence. Podpora v oblasti rozvoje specifických kompetencí dětí/žáků/studentů se ZP. Podpůrná opatření (stupně a typy PO) v kontextu stupně závažnosti postižení.
20. **Poradenství a intervence u jedinců s narušenou komunikační schopností.** Podoba speciálně pedagogické intervence. Podpora v oblasti rozvoje specifických kompetencí dětí/žáků/studentů se ZP. Podpůrná opatření (stupně a typy PO) v kontextu stupně závažnosti postižení.
21. **Poradenství a intervence u jedinců s postižením sluchu.** Podoba speciálně pedagogické intervence. Podpora v oblasti rozvoje specifických kompetencí dětí/žáků/studentů se ZP. Podpůrná opatření (stupně a typy PO) v kontextu stupně závažnosti postižení.
22. **Poradenství a intervence u jedinců s parciálními poruchami.** Intervenční a reedukační programy pro žáky se specifickými poruchami učení. Podpůrná opatření využívaná při vzdělávání žáků s poruchami učení.
23. **Spolupráce poradenského pracovníka se školou** – odborná podpora pro školu. Spolupráce s učitelem, podpora práce asistentů pedagoga.
24. **Spolupráce poradenského pracovníka s rodinou a jinými institucemi (OSPOD, policie, mediační a probační služba, neziskové organizace).**

(4) Student si vylosuje jeden okruh.

Část V.

Kvalifikační práce – diplomová práce

Čl. 19

Obsahové a formální požadavky

- (1) Minimální a maximální rozsah diplomové práce (vlastní text práce bez obsahu, seznamu literatury, příloh) je stanoven v zadání práce.
- (2) Základní požadavky na podobu práce stanovuje čl. 20 opatření děkana 7/2017 v aktuálním znění.
- (3) Pokyny k úpravě a vložení kvalifikační práce do STAGu jsou uveřejněny v Opatření rektora ke zveřejňování bakalářských, diplomových, disertačních, rigorózních a habilitačních prací (R 452, 2020). Potřebné informace naleznete také na stránkách KPES
- (4) Další obsahové a formální požadavky stanovuje metodický materiál katedry Pravidla a požadavky pro zpracování kvalifikačních prací na KPES PF JU.
- (5) Požadavky na úpravu citací a způsob uvedení bibliografických údajů stanovuje norma ČSN ISO 690, resp. APA.
- (6) Kritéria hodnocení diplomové práce jsou uvedena v Příloze 1 této směrnice.

Čl. 20

Obhajoba diplomové práce

- (1) Obhajoba diplomové práce trvá přibližně 20 minut. Průběh obhajoby:
  - a. Student komisi stručně (např. za pomoci prezentačních programů) představí cíl práce, strukturu práce, výsledky a přínos práce).
  - b. Komise se seznámí s posudky práce.
  - c. Student reaguje na případné připomínky a otázky uvedené v posudku.
  - d. Následuje diskuse k práci, členové SZZ komise mohou studentovi položit doplňující dotazy.
- (2) Hodnocení práce zahrnuje hodnocení obsažené v posudcích i hodnocení obhajoby před komisí SZZ. Výkon je hodnocen jednou známkou. Znamka je stanovena jako průměr hodnocení udělených jednotlivými členy komise SZZ. V případě nerozhodného výsledku komise znovu posoudí výkon studenta a následně hlasuje, průběh hlasování se řídí pravidly uvedenými v odstavci 3 čl. 3 této směrnice.

Část VI.

Závěrečná ustanovení

Čl. 21

Závaznost, aplikovatelnost a výklad směrnice

(1) Pravidla obsažená v směrnici jsou závazná pro všechny, jichž se týkají, a to i pro vedoucího katedry. Změna v osobě vedoucího nemá na pravidla uvedená v této směrnici vliv.

(2) Změny v pravidlech lze činit jen vydáním nové směrnice, a to postupem podle čl. 22 odst. 3 a 4 opatření děkana.

(3) Vyjde-li najevo rozpor směrnice vedoucí katedry s některým opatřením děkana, proděkana, rektora, prorektora, vnitřním předpisem JU nebo PF nebo se zákonem, použije se přednostně ustanovení, které není obsaženo ve směrnici vedoucího katedry.

(4) Výkladem směrnice je pověřen proděkan pro studium. Je-li to vhodné či nezbytné, vyžádá si před provedením výkladu stanovisko vedoucího katedry.

Čl. 22

Účinnost

Tato směrnice nabývá účinnosti 1. 12. 2024

V Českých Budějovicích 30. 11. 2024

Mgr. Zuzana Bílková, Ph.D.
vedoucí katedry speciální pedagogiky

Příloha 1

Kritéria hodnocení bakalářské a diplomové práce

Pozn.: kritéria se hodnotí na čtyřstupňových škálách, jejichž krajní polohy jsou uvedeny u každého kritéria.

Obsahová úroveň práce

- formulace cílů: *cíle jsou jasně formulovány – cíle nejsou korektně formulovány*
- struktura práce odpovídá cílům: *zcela odpovídá – neodpovídá*
- jednotlivé části práce: *jsou pro celek podstatné – nejsou podstatné*
- teoretická a empirická část práce jsou: *provázané – neprovázané*
- naplnění cílů práce: *cíle práce naplněny – nenaplněny*

Způsob zpracování

- zvolené metodologické řešení: *odpovídá cílům práce – neodpovídá cílům práce*
- adekvátní použití výzkumných metod, metodických postupů: *zcela adekvátní – neadekvátní*
- způsob prezentace problému/tématu: *přiměřený a jasný – neodpovídá typu práce, není srozumitelný*
- úroveň interpretace a diskuze k řešenému problému: *dostatečná – nedostatečná*
- propracovanost práce: *práce je ve všech svých částech přiměřeně propracovaná – některé části práce nejsou dostatečně dopracované, dokončené*

Práce se zdroji

- práce s odbornou literaturou *výborná – nedostatečná (neodpovídající)*
- aktuálnost použitých zdrojů: *zdroje jsou aktuální – zdroje nejsou aktuální*
- zahraniční zdroje: *práce obsahuje relevantní zahraniční zdroje – práce neobsahuje zahraniční zdroje¹*
- Relevance a validita zdrojů: *relevantní – nerelevantní*
- citační norma: *zcela dodržena – nedodržena*

Jazyková úroveň práce:

- stylistická vyspělost: *odpovídá úrovni odborného stylu – neodpovídá požadované úrovni*
- gramatická úroveň: *neobsahuje gramatické chyby – obsahuje velké množství gramatických chyb*

---

¹ Pro potřeby zpracování diplomové práce se toto kritérium považuje za zcela splněné, pokud student/ka využil/a alespoň pět relevantních zahraničních odborných zdrojů, preferovaně odborných článků a studií publikovaných v renomovaných odborných časopisech, sbornících či databázích.

- odborný jazyk: *používá výborně – nepoužívá*

Formální úroveň práce:

- rozsah práce: *odpovídá – neodpovídá stanoveným požadavkům*
- práce obsahuje požadované náležitosti: *obsahuje – neobsahuje*
- grafická úroveň práce: *vyhovující – nevyhovující*
- struktura a členění práce: *vyhovující – nevyhovující*